

Ans. 1942
O
Jr.

20. august 1942

Står vi under skjebnens øde,
Ensom med vår tross,
Kommer levende og døde,
For å hjelpe oss ...
De som gikk fra liv og lykke,
De som da det gjaldt,
Orket intet regnestykke,
Men betalte alt.

Flyverne i himmelrummet,
Menn på dekk og dekk,
Fartøene som ventet i stuaene,
På å fares veik,
Lanternstakende soldater ...
Stolte kanonier,
Vå høg fyll som kullerater
Bedre menn enn vi.

Skammens natt tar aldri ende,
Uten ved vår lid,
Vi skal brenne og forbrenne
Så en dag blir til,
Fra vår hjerte, fra vår panne
Skal på veien hjem,
Så vi lysskjar over landet,
Når det atiger frem.

(Nordahl Grieg)

10. SEPTEMBER 1942

er det som år siden Viggo Hansteen og Rolf Wickstrøm blev henrettet i Oslo uten lov og dømme. Tyskerne trodde at disse skuddene skulde skremme det norske folk til å lydgitt og anse å bli selvsagt. De gav sig- naler til en kamp på liv og død. Men hver enkelt nordmann er soldat i frontlinjen. Vi har lært seg på disse årene, fronten har skolens og kirkens kamp vist oss at det er å sette seg til å motsette seg mot ethvert forsøk på nazifisering. Den 10. september vil ingen nordmann visse seg ute etter kl. 19, hverken på gaten eller på restauranter, kino eller teater. Den dagen vil vi i still- het fornyes løftet om aldri å handle mot vår samvittighet og ikke la noe offer være for stort når det gjelder å nå vårt folles store mål: Et fritt og selvstendig Norge i et fritt Europa.

DET ER IKKE ENKELT når det gjelder at de fleste av lærerne i Kirkenes er friske. De fleste av lærerne som var fengslet på Grini blitt leslett mot å underkjenne. De fleste av lærerne gikk ut på at de var villig til å gjenopp- ta sine arbeid og de fleste av lærerne over at departementet isåfall betraktet dem som medlemmer av lærerskapsrådet. Men intet annet enn en sjengiv- else av de fleste av lærerne.

Redaksjonen har der et følgende rystende øyevitneskildring fra en fange- leir for tsjekkiske og serbiske fanger utenfor Mo i Rana, datert juni-juli 1942: "Jeg lærte meg mye i fangeleiren for å se det egne øyne det jeg hadde hørt så meget om. Jeg har aldri i mitt liv sett noe så til de grad- er tragisk; og jeg synes ikke jeg kan spise et godt måltid mat etter dette. De ca. 200 fanger som var kommet til Korzen var serbere og tsjek- kere. Politiske forbrytere, mest intellektuelle. Der skal være både prester, lagar, professorer o.a. De kom gjende fra Bjerka stasjon. I Korzen var hele befolkningen møtt frem for å glo. Men de gråt, både menn og kvinner, da de fikk se fangene. De var så triste og trette, at de knapt klarte å holde seg på bena. De sprekete plukket litt gress langs veikanten og spiste. Men det var et bedrøvelig syn. - Først gikk jeg en vei i utkanten av leiren. Overalt gikk vakt med opplantede bajonetter. Og det var "norske" legionærer! De gikk og vaktet på disse utpinte fang- ene, og noen av dem brukte verre kjeft enn jeg noen gang før har hørt. Den yngste fangen er 16 år. Han lignet et av de billedene Quisling viser frem fra hungernøden i Russland. Bare det at her ser man han levende. Lager laset fillet. Der er en mengde studenter. Og de uttrykkene!

Værre enn de overdrevne typene du før så i tysk film. Så tragiske, selvopgitte! Så helt igjennom preget av en altopgivende håpløshet. Og så magre! - Etterpå lurte jeg meg dit hvor de arbeider. De er satt til å lage en vei over fjellet, mellom Korgen og Blisfjord. Et par og tyve km. Folk som aldri i sitt liv hadde tatt i noe redskap stocant og hakket og spadde i sorte myggsvermer. Syv og syv dro sentralt og på ryggen brutt utkråming. Tett i tett stod de norske legionærene. De som på søndag var det et par og tyve som stupet. De er alle de som er på vei så på idag er det kommet ordre om at de skal opp på fjellet og på bakket opp og sendt ned i leirene men skal bygge ut en vei. Stakkaren jeg så blev bare lømpet til side og lå på ryggen. Den hel del norske soldater som er beordret dit. De forteller at de norske legionærene er ganske snille. Mens andre er grusomme. De har fått ordre av tyskerne om at de skal varsko, hvis noen av bygginge ut på vei er engang de har tillit til dem. Men hvad kan man snakke om når man ser når hele tilværelsen er en eneste pine? Slik som i stadiene, utpugget. De er så vanskelige og lusefete at de ikke er noe å se på. Du kan selv tenke seg hygienens og et slikt folk. Mange av bygginge så ut til å ha tuberkulose. - Hvor mange barn dør i verden idag? Og hvor mange tusener og millioner dør? Soldatene sliter enda vordere. De som har fått så deepere-ka så takke sin himmelske skaper. Skjønt å om man tenke på noen himmel, når sånt daglig skjer."

Fra Göteborgs Handels- och Sjöfartstidn. siterer vi noen linjer av hvorledes Gandhi har ledet i "Gandhis løp": "Gandhi spinner i flere timer daglig på en karni gaffel. Han er i Poona og tar News Chronicles korrespondent. Å bringe ut en avis er et stort arbeid for ham. Å finne den som bærer gaffelen er en stor jobb. Han har en liten gruppe der Gandhi taler om sin visdom. Gandhi er en stor mann og et folk når helst han enstak og i varje av sine en språk som indisk og engelsk. I tidska for den hindelse moskier skulle store hans meditations. Etter på morgonen idser Gandhi sinne for å beare og ågnar de två följande timarna på bad och massage. Han går under läsning, skrivning, spinnande och korta promenader i aftonsvulkan i Aza Khans rosenträdgård."

EN VIKTIG HANDELSAVTALE blev den 11. juli avsluttet mellom Norge og USA etter statsminister Nygaardsvolds besøk i Amerika. Norge har lenge nydt godt av frihandelen med USA. Denne avtalen utgjør en spesiell norsk-amerikansk handelsavtale overenskomst. Den er koblet saasen med en avtale om frihandelen med England under krigen. Amerika anerkjenner at den norske handelspolitikken er i samsvar med de forente nasjoners felles sak og forplikter seg til å hjelpe Norge med å erstatte rapt tomme lager og beholdninger. Den amerikanske regjering lovet videre å overføre muligheten av at Norge etter krigen skal garanteres våpen og militært utstyr som er nødvendig for den norske regjering for å opprettholde de gjenopprettede fredelige tilhøve. - Med Storbritannia blev det allerede ifjor sluttet en overenskomst som går ut på at Norge får del av det britiske nybyggingprogramet. Det første skip som er levert etter denne avtalen var 10.000 tonneren "BAAKON VII". Med den dominerende stilling nybyggingen i USA inntar, var det inidlertid av langt større betydning at en tilsvarende overenskomst kom istand mellom Norge og USA.

STILLINGEN IDAG: På østfronten fortsetter den forsinkede tyske sommeroffensiven med desperat kraft og tyskerne har vunnet betydelig terreng. De er i syd nådd frem til det første kaukasiske oljefeltet Maikob, som produserer ca. 5% av Russlands oljeproduksjon. Man kan gå ut fra at de ikke vil kunne nyttiggjøre seg oljen på det første året. Tyskernes hensikt er tydeligvis å søke å få kontroll over Svartehavet og det Kaspiske hav. Deres mål i syd er Baku, verdens rikeste oljekilde, som har ca. 70% av den russiske oljeproduksjon. Men Baku ligger bak de kaukasiske